

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הברדה 48 ירושלים
חג הסוכות – שימחת תורה

בס"ד, עיו"ט חג הסוכות
י"ד תשרי תשע"ב – שנה ג' גליון צ"א

זמני הדלקת הנרות ומויו"ט

הדה"ג	מיו"ט	ר"ת
ירושלים	4:35	5:47
בני ברק	4:50	5:48
ניו יורק	6:03	7:00
מונטריאל	5:59	6:57

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חג הסוכות

דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסּוּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַהוֹי"ה (ויקרא כג לד).

מצות סוכה הוא בחוץ באתגליל כדי לפרסם אלהותו יתברך בעולם כמו שעשה אברהם אבינו ע"ה.

ולכן ע"י שיש בחג הסוכות התגלות הדעת שהוא בחינת יחוד, לכן איתא בתיק"ז (הקדמה ב): שסוכה בני' הו"ה אדני, שנעשה אז היחוד בשלימות.

ולכך מזכיר כאן הענין של 'בהוציא אותם מארץ מצרים' כי פרעה רצה לקלקל בחינת הדעת, כי הוא היה בחינת הערף שמאחורי הדעת כנודע (שער הכונות דרושי הפסח ד"א). שרצה להשכיח ע"י העבודה בחומר ובלבנים מעבודת הש"י, ולכן פעל משה רבינו מפרעה שבשבת לא יעבדו בני ישראל כמו שאמרו חז"ל (שמו"ר א כח), כדי שיהיו יכולים בני ישראל להתבונן בעבודת הש"י.

ולכן כל מצות סוכה הוא תיקון הדעת וכמו שאמרנו בשם הוזה"ק דבעי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתבי תחות צלא דמהימנות, ולזה מסיים התורה שהתכלית הוא שידע 'אני הו"ה אלהיכם' התגלות אלהות.

ועי"ז יתקיים מה שאיתא בוזה"ק (שם) דכל מאן דיתבי תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין, ואתברך ברכתא עלאה. אמון.

(י"ט הראשון של חג הסוכות תשס"ג לפ"ק)

לאכסניא. ג' שהכניסם תחת כנפי השכינה (כ"ד פד ד).

ולכאורה יש לומר שהשלישה מיני חסדים שעשה א"א ע"ה, מרמוזים לשלישה מיני חסדים הנמשכים בחג הסוכות, כי מה שנתן לאכול לרעבים, מרמוז לבחינת לולב שהוא המשכת אור פנימי דו"א, ומה שהכניסן לביתו, מרמוז לבחינת סוכה אור מקיף דאימא, ומה שהכניסם תחת כנפי השכינה, מרמוז לבחינת של יוה"כ אור פנימי דאימא.

ולזה כתוב 'למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני הו"ה אלהיכם' כי כמו שאברהם אבינו ע"ה גילה אלהותו יתברך בעולם ע"י שהכניסם תחת כנפי השכינה, כמו שדרשו חז"ל (סוטה י): על ויקרא שם בשם' (שם) מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקדוש ברוך הוא כפה כל עובר ושב. ולכן רק אצל מצות סוכה כתוב 'למען ידעו' שהוא זמן של התגלות אלהותו יתברך בעולם, וכמו שאיתא בוזה"ק הקדוש (ח"ג קג) ובעי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתבי תחות צלא דמהימנות. ובשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, צלא דמהימנותא, שכינתא פרסא גדפהא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה. ולכן באמת

יום ויום ממוצאי יוה"כ עד יום הראשון של סוכות נגמרים לכנס בה, והימים האלו בעצמם יש בהם שלימות הוזה. והמשכתם בסוד אור מקיף דאימא הוא ע"י מצות סוכה, שהוא בחינת אור מקיף עלינו כנודע. והמשכת החסדים דו"א באור פנימי ואור מקיף שניהם נעשים ע"י מצות הלולב עי"ש. רואים שהג' חסדים האלו באים בגין יוה"כ ובגין הסוכה ובגין הלולב.

ולפי"ז יש לומר ג"כ הענין של השלישה מיני מצות שצריכים לקיימם בחג הסוכות, א' עבודת הקרבנות שמרמוז לבחינת החסדים הנמשכים ע"י עבודת יוה"כ אור פנימי דאימא, ואח"כ ע"י מצות ארבעת המינים הוא החסדים הנמשכים מו"א, וישיבה בסוכה הוא ממשיך החסדים דמקיף דאימא.

ועפי"ז יש לומר ג"כ, דהרי היום יום הראשון של חג הסוכות, הוא האושפיזין של אברהם אבינו ע"ה שהוא היה בחינת החסד, וזהו שמוצינו אצל אברהם אבינו ע"ה שעשה שלישה מיני חסדים, א' שנתן לחם לרעבים, ב' שהכניסן לביתו, וכמו שדרשו חז"ל (סוטה י. ובפרש"י) על 'ויטע אשל' (בראשית כא לג) רב ושמואל, חד אמר פרדם, להביא ממנו פירות לאורחים בסעודה. וחד אמר פונדק

הנה התורה מפרט שלשה מיני מצות שצריכים לקיימם בחג הסוכות. האחד, שצריכים להקריב קרבנות החג כמ"ש 'שבעת ימים תקריבו אשה להו"ה'. והשניה, מצות לקחת ארבעת המינים כמ"ש 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר' וגו'. והשלישית, מצות ישיבת סוכה כמ"ש 'בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת'.

ואפשר להסביר הענין של השלישה מיני מצות שצריכים לקיימם בחג הסוכות, עפ"י דברי מרן האריז"ל (שער הכונות ענין סוכות דרוש ג') שמבאר שכל ענין מצות חג הסוכות סובב והולך על המשכת החסדים בעולם, וז"ל: האמנם החסדים האלו, יש בהם ב' בחינות, הבחינה הא' היא החסדים שלוקחת מן אימא עצמה שלא ע"י ז"א בהמשך כל הימים הנזכרים. ויש בבחינה זו ב' חלקים, החלק הא' הם החסדים דאור פנימי, והחלק הב' הוא דאור מקיף. והבחינה הב' היא החסדים שלוקחת מו"א עצמו עי"ש. יוצא מזה שבחג הסוכות מאיר שלישה מיני חסדים.

ומבאר שם עוד, שהשלישה מיני חסדים האלו מתגלים בגין שלישה דברים, וז"ל: ואמנם ענין המשכת החסדים דאימא בסוד אור פנימי, הוא שלא ע"י מעשה, אלא בכל

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

סוד מצות סוכה

הנה נגלה אלינו בספר פרע"ח (שער הסוכות פ"ה) הנובע ממקום קדוש דברי הוזהר וז"ל: אמנם סוד הענין הוא כי לעולם סוד סוכה הוא כחינות אור בינה המסככת על בנין וע"ש. ודע ידידי כי מקור הבינה בכל עולמות הוא סוד התשובה, כי לפי בחי' העולם כשמדרגות התחתונות נותנים אל לבם להבין ולהשכיל בעוצם גדולת א"ם ב"ה וב"ש, אזי שבים בכל לב ונפש להעלות פירוט מעשיהם בתשובה שלימה לאל אחד, ולדע כי הוא היוצר ובורא, וכל הנבראים מאמיתותו נמצאים הוא ולא זולתו, ולזה נקרא בינה תשובה הוא, כלומר שהוא הוא ואין בלעדו והכל מאתו ומהשגחתו ית"ש.

וע"פ הדברים והאמת האלה נבוא ליישב דברי רבינו הטור או"ח (סימן תרכ"ה) שהקשה למה לא ציונו השם לעשות סוכה בחודש ניסן שבו יצאנו ממצרים, ויישב קושיא זו לפי שאותו החודש הוא ימות הקיץ ולא היה ניכר עשיתנו בהם שהם ממצות הבורא, ולכן צוה אותנו השם הנכבד לעשות סוכה בחודש תשרי שאז הכל הולכים לבתיהם, ואנחנו עושים היפך שאנחנו יוצאים מבתינו לסוכה, ויהיה זה לאות שמצות המלך עלינו.

אבל נאותים היה דברי קדשו, אם היינו עושים סוכה סתם, א"כ לא היה ניכר בחודש ניסן שאנחנו עושים זה לשם מצות בוראינו, אבל האמת שאנחנו עושים ומברכים על ישיבת סוכה אשר קדשנו במצותיו, א"כ גם בחודש ניסן היה ניכר שאנחנו מקיימים מצות סוכה, לשם מצות אלהינו.

אבל על פי הצעה ראשונה שהצענו שהסוכה מרמז לבניה עילאה הוא שפיר, כאשר קצת הדברים מבוארים במורה נבוכים (ח"ג פרק מג) דבאמת אותו העת הוא זמן שהגרנות מלאים בר, ויקבים מלאים יין, והבית הברדים מלאים שמן, ואוצרות מלאים פירות, וכל טוב ארון הארץ הוא באותו עת תחת יד האדם, ע"כ צוה לנו התורה לצאת לסוכה המרמז לבניה להבין ולהשכיל שהוא ית"ש ויתרומום זכרו מאתו כל הטובות יצאו והוא הבעל הבית ואין מי שאומר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה.

כאשר דברים אלו מרמזים בתורתנו הקדושה בפסוק 'ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת על כן קרא שם המקום סכות' (לג יז), ולכאורה ע"פ הרז המסוד בידינו דמעשה יעקב עם הדורון לעשיו היה בסוד יוה"כ, סוד שעיר המשתלח, ואח"כ תקף עשה סוכת, א"כ למה אמר 'ולמקנהו עשה סכות' אבל ע"פ הדברים הנ"ל מדויק שפיר כוונת הסוכה, ויהיה 'ויבן לו בית' מלשון הבנה, כלומר שעלתה במחשבתו שביחו, ומקנהו זה ג"כ סוכה אל תיבת 'ויבן' שהבין במחשבתו שמקנהו הוא 'עשה סוכת' כלומר לכוונה זו עשה סוכה שתכף פנה במחשבתו לכוונת הסוכה שמרמז על בינה, להבין בגדולתו שהבורא ית"ש הוא הבעל הבית, ואילו כל הונו ורכושו של אדם שיך, זהו כוונת הסוכה דרך כלל.

(זכרון דברים' מרבינו אלכסנדר סענדר מקאמרנא)

השפה ולחין, לקנטר ולהתגאות אני אמלך, ועל ידי ניסוך המים בששון, להמשיך רוח הקודש, ונחה רוח ה' (ישעיה יא ב) על כל לומדי תורה, וחזרו למוטב, ללמוד תורה לשמה, בנועם וזו הדרת קודש, ובהמשכות חסדים דאבא משביל עליון, על ידי ניסוך המים בחג הסוכה.

(היכל הברכה' במדבר קפג. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

טעם למצות סוכה

הנה על מצות סוכה אמרו חכמו"ל הטעם, כמו שמובא במסכת אבות (פ"ד מ"א), רבי יעקב אומר, העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לפרקלין. שהעיקר הוא העולם הבא, והעולם הזה הוא רק הכנה לזכות לעולם הבא, כמו שצריכים לתקן ולהבין מערב שבת לשבת, כי מי שמרח ערב שבת יאכל בשבת (עבודה זרה ג.). אבל אומות העולם אין להם עולם הבא, ולכן הם אוכלים ושותים, וכל עיסוקיהם רק מזה העולם, ואין להם שום מושג מעולם הבא, ולכן הם אומרים כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. ובוה יובן מה שאיתא בגמרא עבודה זרה (ב) דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי, לעתיד לבוא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר למי שעמם בה יבוא ויטול שכרו, מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא וכו', אמר להם הקב"ה, אל תכנסו לפני בערבוביא, אלא תכנס כל אומה ואומה וכו', ויש להם מענות שונות לאומות העולם, כלום כפית עלינו הר כניגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל וכו', ואמר להם הקב"ה, מצוה קלה יש לי לפני וסוכה שמה וכו', מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ע"ש. ולכאורה קשה למה דוקא ע"י מצות סוכה יהיה להם הנסיון, אם הם ירצו לקיים התורה"ק או לא. אלא כנ"ל שהעולם הזה הוא רק הכנה לעולם הבא, ולזה מרמז מצות סוכה, שהוא מצער נפשו שמניח דירת קבע ויוצא לסוכתו להיות בדירת ארעי, וממילא בני ישראלים שכל ימיהם הם בבחינת דירת ארעי בעולם הזה, וקיימו מצות סוכה, אבל אומות העולם אצלם העולם הזה הוא העיקר, ואין להם רצון ומחשבה לעולם הבא, וממילא הם לא רוצים לקיים מצות סוכה, ותיכף כל אחד ואחד מבעט בסוכתו, ולא ירצו לקיים אותה בשלימות.

(מעשה שלום' סוכות מרבינו שלום מקאמרנא)

בחג הסוכות נשפע גם גשמיות בעולם שבעת ימים תחג להוי"ה אלהיך במקום אשר יבחר הוי"ה פי יברכך הוי"ה אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך ויהיית אף שמך (דברים טז טו).

בכל מקום שנאמר 'ידך' קאי על שפע ואור של מעלה, שיתמשך שם מקור החיים, ובכח חג הסוכות מבטיח שיתברכו בשתי ידים, גם לרבות שיתרבה השפע של גשמייות בעולם הזה, אף על גב דשכר מצוה בהאי עולמא ליכא (קידושין לטז); בסוכות נשפע השפעות גם להאי עולמא.

(היכל הברכה' שמות צב. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

חג הסוכות שורש כל המועדות

בפסח לא נכתב שמחה, כי זמן השמחה של פסח נשלם בזמן שמחתנו בחג הסוכות, זמן האסיף (שמות לד כב) לאסוף הכל אל צרכינו. וכן עצרת על פירות האילן נשלם בעצרת של חג, סוד בנין פרי צדיק. וכן גזירות חיים של ראש השנה נשלם במצות סוכה, בדין המים (מסכת ר"ה פ"א מ"ב), כמעט באר מים חיים, ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים (זכריה יד ה). הפמרה של יום א' דסוכות, וחלל סוכה ממשך חיים (פע"ח שער הלולב פ"ג), ולכן חג הסוכות כולל שורש כל המועדות, להמשיך בנין חיים מווננו, כי יעקב בחזר האבות כולל הכל (כי חג הסוכות הוא נגד יעקב אבינו ע"ה, כמבואר בוו"ק ח"ג רנו: ובמור או"ח סימן ת"ז).

(אוצר החיים מצוה פ"ט שמות קצה. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

גודל התיקון הנעשה בשמחת בית השואבה ניסוך המים בחג בשמחת בית השואבה, שמשם שואבין רוח הקודש (ירושלמי סוכה פרק ה' הלכה א'), להשיג ידידות עריבות נעימות, הארות השכלה, לקשר השכל במשכיל, ממושכל בלתי השכל, והוא התפשטות הגשמייות, להמשיך הארות אור אין סוף, להעלות כל התורה שעמקם בה לפעמים מן השפה ולחין, ותורה של המוני, ושל הלומדים, להמשיך את לב כולם לאור חיות ודביקות נעימות עריבות אור אין סוף, רוח הקודש ממש, שיהיה כל אחד מועם לפי מעשיו (אבות דרבי נתן פרק לו מ"ט), מאור הגדול והנעים והמתוק ממש, המחיה נפש ישראל, ובוה לא ילכו אחר ההבל, ושיגו תורת אמת לאמיתו, כל חד לפום דרגא דיליה, ויהיה אחבה ושלים, ומגודל האור והתענוג והדביקות שמועם בתורה הקדושה ובווהר הקדוש, יתבטל כל תאות ומדות רעות, קנאה שנאה תחרות איבה ומשממה, שכל זה מצוי בלומדי תורה מן

עטרת ראשינו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השמר (דברים לג כז).

אפשר לומר שזה איתא ברמ"א בהלכות הושענא רבא (או"ה סימן תרס"ד ס"א) וז"ל: כתבו הראשונים ז"ל, שיש סימן בצל הלבנה כליל הושענא רבה, שיקרה לו או לקרוביו באותה השנה. ומרן האריז"ל (שער הכונות ענין סוכות דרוש רז) מבאר שם בארוכה הענין של הצללים האלו, שאומר שיש שלשה מיני צלמים שהם נגד השלשה מילויים של שם אהי"ה, האחד אהי"ה במילוי יודי"ן בגי' קס"א, והשניה אהי"ה במילוי אלפי"ן בגי' קמ"ג, והשלישית אהי"ה במילוי ההי"ן בגי' קנ"א. ומבאר שם שהעיקר מה שצריך לראות זה כבואה דכבואה שהוא הצלם השלישית שהוא מספר קנ"א, ולכן כל מי שנתחייב בדיון מסתלקים ממנו חותם נשמתו ונפגם, ונמסר פסק דינו ביד החיצונים עיי"ש. ועוד אומר שם, שעד שמיני עצרת יכולים עוד לשנות ולהחזיר הצלם בחזרה, כמו שמביא שם בשם הראקאנטי, שאחד היה מסתכל באור הלבנה ולא מצא הצל שלו, והתפלל ובכה ושב בתשובה, וחזרה הצלם למקומו ע"ש. ועפי"ז י"ל שזה מרומז כאן בפסוק הזה, שקוראים אותו בכל שנה בשמחת תורה, כי 'מענה' שורש התיבה הוא 'מען' בגי' עה"כ שם קס"א, שהוא הצל הא' במילוי יודי"ן. 'אלהי' בחינת לבוש של האדם. 'קדם' בגי' שם קמ"ג עה"כ, שהוא הצל הב' במילוי אלפי"ן. 'ומתחת זרעת עולם' עול"ם עה"א והתיבה עצמה בגי' שם קנ"א, שהוא הצל הג' שהוא התחתון שבכולם.

וזה מה שמסיים שע"י שיהיה לך כל השלשה צללים האלו, אז יוגרש מפניך אויב ויאמר השמד' שלא יהיה לשום חיצונים ומקמרגים אחיזה בך, וכשלא יהיה להם שום אחיזה כך אז יושכן ישראל בטח וכו' אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו טל' שיהיה נשפע עליך כל מיני השפעות טובות ושנה טובה, ויהיה יושכן ישראל בטח' בביאת גואל צדק בב"א.

(שמחת תורה תשס"ג לפ"ק)

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

קריאת שמע, להב העולה מאליה, בנמיכות רוח ואין, ובהשתתפות עם כל בריה, להעלות אור היחוד בהשתתפות נפש כל חי, מאות תי"ו עד אל"ף, תשרק צפעם נמלך יטחו והדגבא ביחוד שמע ישראל הוי"ה אלהינו הוי"ה אחד, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד מספר מכיון וליוסף אמר מברכת הוי"ה ארצו ממנד שמים ממל ומתהום רבצת תחת, להעלות מתהום רבה עד רום שמיא אות אלף אלופו של עולם, ביחוד שלהבת טופסא דשלהובא דקריאת שמע.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וליוסף אמר מברכת יהוה ארצו ממנד שמים ממל ומתהום רבצת תחת (לג יג). עיין בתולדות משם מרן אור שבעת הימים, קדוש בכל מיני קדושות, חיות רוחינו, משיח ה', שמו רבינו ישראל בן אליעזר הבעש"ט, כי הקב"ה ברא כל הנבראים על ידי כ"ב אותיות מן אל"ף עד תי"ו, וכל הנברא על ידי אות שהוא קרוב אל המאציל הוא יותר עליון, עד כי הנברא מאות תי"ו שהוא אות אחרון, הוא בריה שפילה ואפילה מכל הנבראים, כמוני, וצריך שיקרב אדם עצמו בעת היחוד להש"י, ויכלול עצמו מן אות תי"ו עד שיקורב אל אות אל"ף ששם אלופו של עולם, ועיקר זה בעת יחוד

וזאת הברכה אשר ברה משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו. ויאמר הוי"ה מסיני בא וגו' (לג א-ב).

אפשר לרמוז בדבר נפלא, שזה ידוע ששם אלהים הוא מדת הדין, ושם הוי"ה הקדוש הוא שם הרחמים, אבל ע"י התורה"ק אפשר להפוך ולהמתיק את מדת הדין למדת הרחמים. וזה היה הברכה של 'משה איש האלהים' היינו שאפילו אם בני ישראל יהיו נמצאים במידת הדין, אעפ"כ אפשר להפוך ולהמתיק אותם למידת הרחמים ע"י לימוד התורה"ק, וזהו 'ויאמר ד' מסיני בא' שע"י כוח התורה מהפכים הכול לברכות ולרחמים.

(מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא)

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

הצדיקים מושלים על שרי מעלה

לישב בסוכה כהלכה, אזי יעשה לו טובה בחנוכה, ומיד פסק הגשם, בזה שלט על שר המים. ועל שר האש שלט, כי פעם פרצה שריפה רח"ל בעיר קאמארנא, ולא יכלו לעצור האש, רצו אל רבינו בצעקה גדולה, ורבינו לקח מטפחת, והניפה באויר ומיד שקעה האש.

רבינו הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא זי"ע העיד על עצמו, כי בכוחו לשלוט על שר האש ועל שר המים. כי פעם אחת כליל ראשון של חג הסוכות ירד גשם שוטף, ולא היה אפשר לישב בסוכה, השעה כבר היתה מאוחרת מאוד סמוך לחצות הלילה, אמר רבינו לשר המים: 'שאם יפסיק עכשיו את הגשם כדי שיוכל

(עבודת עבודה)

רבינו הגאון הקדוש רבי שלום בן רבינו הגאון הקדוש רבי חיים יעקב מקאמרנא זיע"א בעל המעשה שלום י"ג תשרי תשנ"ח

נס הצלת רבינו הקדוש מאירופה הכבושה ונס הצלת בואו לארץ הקודש
לכונן מחדש עטרת תפארת ממלכת בית רבותינו הקדושים מקאמרנא זיע"א

מי השלוה

בעיר ראסוויגען שבצ'כוסלובקיה בשנות ה' תר"צ, ישב לו רבינו הקדוש ענף עץ עבות פרי עץ חיים עטרת אבותיו רבותינו הקדושים מקאמרנא זיע"א, אב בשנים ורך בחכמה, לן בעומקה של הלכה, ופורש עצמו מכל הבלי עולם הזה, עולה מעלה מעלה בתורה וביראה ובחסידות, מפעם לפעם אורז חפציו ונוסע לשבות בצל צדיקי הגלילות למלאות קנייני הנפש, שבת אחת בצל הרה"ק בעל האהבת ישראל מו"ז זצ"ל שגר בגרוסווארדין, ושבת שניה בצל ש"ב הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצ"ל שהגיע מזמן לזמן בעיר טיטראף, שבת שלישית בצל ש"ב הרה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל. כשהשלים את קנינו בדרכי ההוראה נסע לקבל הורמנא דמלכא להורות בישראל, אצל גדולי מורי ההוראה בימים ההם, כשהם יוצאים מגדרם בבחנם אותו וראו גודל בקיאותו, מבין דבר מתוך דבר, לא לכל אחד כותבים בלשון הזה 'יוכל לשמש ברבנות כאחד הגדולים', תחילה נסמך ע"י ב"ד הגדול מעיר מונקאטש ובראשם הראב"ד הגאון רבי דוד שליטל זצ"ל, וע"י רבה של אונגוואר הגאון רבי יוסף אלימלך כהנא זצ"ל, וע"י חותנו בזיו"ר הגאון רבי בן ציון ווייס זצ"ל אב"ד ראסוויגען.

מי ינוח ומי ינוע

רצה הצדיק רבינו הקדוש לישב בשלוה אך קפץ עליו רוגזו של עשו, כאשר איש צר ואובי הצורר הנאצי ימ"ש, ביום י"ז אלול תרצ"ט הכריז מלחמה על פולין, וכוונתו הייתה ידועה מראש לעשות ח"ו כליה בשונאייהן של ישראל, רבבות אלפי בני ישראל נעקרו מבתיהן ובסוף הועלו על מוקדה. במדינת צ'כוסלובקיה אע"פ שהייתה די שקטה ולא היה עדיין כבושה תחת הצוררים הנאצים, אע"פ מלכות הרשעה מצ'כוסלובקיה מפני קול תרועת המלחמה, גזרו על כל אחד שאינו נתין-אזרח המדינה למעלה ממאה שנה דהיינו מתחילת שנת ה' ת"ר לעזוב את גבולות המדינה בהקדם, רבינו הקדוש שנועד בגאליציע שבפולין ערש חסידות קאמרנא, והיה רשום לאזרח פולין היה מבין אלה שהיו צריכים לעזוב את גבולות המדינה, בדעתו היה פשוט שלחזור לגאליציע שבפולין אינו אפילו הוה אמינא, אחר שנשמעו מבין הפליטים הרדיפות והריגות והרציחות שעושים הצוררים שם, וע"כ לא היה

לו אלא לברוח לצד השני מקום אשר לא היה לו שום גואל ומוכר, אך מאת ה' הייתה זאת, הגזירה הזו היא הייתה תחילת חבל ההצלה של רבינו הקדוש, שע"י כך שלא נשאר רבינו הקדוש שם ועשה כל השתדלותו לברוח מאדמת אירופה, ניצל ועלה לארץ הקודש והקים משפחה לשם ולתפארת, משא"כ כל אלה שנשארו שם ידוע מה שעלה עליהם בסוף שנות המלחמה שעלו כולם על מוקדה הי"ד, אז עלה בדעתו לעשות הכול ולברוח לארץ הקודש, ניבא ולא ידע מה ניבא שבארצות אירופה, אינו בנמצא מקום אחד בטוח למדרך כף רגל בני ישראל, וע"ז אפשר להמליץ שלפעמים המי ינוע הוא יותר בטוח מהמי ינוח, ומה' מצעדי גבר כוננהו.

דמות דיוקנו של אביו

רבינו הקדוש כשראה שכלתה אליו הרעה, ובלו ברכת והבטחת אב שיעמוד על ימיו לא רצה לצעוד אפילו פסיעה אחת, שלח מברק לאביו רבינו הגאון הקדוש רבי חיים יעקב מקאמרנא זיע"א בעל ה'פרי חיים', שגר בעת ההיא בארה"ב אחר שבשנת תרצ"ח עזב גם הוא בדרך נס את אדמת אירופה הכבושה, וגולל לו כל תוכניותיו שבידעתו לשום לדרך פעמיו יחד עם אחיו הרה"צ מנחם מאניש זצ"ל מקאמרנא ב"ב, שגם הוא היה באותו הגזירה לעזוב את המדינה, וללכת להיכן שרגלם יוליכו אותם עד שיצליחו להגיע ולכונן עפר ארץ הקודש, אביו שצער בניו נגע לליבו ובידע שהמשך שלשלת הקודש קאמרנא תלויה בהצלת בנו רבינו הקדוש, כינס אסיפה רבתי בבית מדרשו להתרים לדבר מצווה, פיקוח נפש בניו שיהיה להם די ממון די סיפוקם להוצאות הדרך ארוכה, אביו שלח לו מברק בחזרה ובירכו בברכת צאתכם לשלום ושיגיעו למחוז חפצם לחיים טובים ולשלום, ויזכה לכונן עפר ארץ הקודש למען אשר יישאר שם ושארית להלהיב גחלת בית רבותינו הקדושים, ודרך רשעים לא תצלח למחוק שלשלת הקודש, גם שלח לו הממון שאסף בשביל הצלתו, כשהגיע המברק אליו כשמצד אחד ברכת אב ומהצד השני הממון להוצאות הדרך, התחיל בלב בטוח ובעיניים רמות לתכנן את מסע הצלתו.

בודא-פעסט

חודש תשרי ירח האיתנים ת"ש ימי הרת עולם

הימים אשר בו נפסקים מי לחיים ומי למוות, שפך רבינו הקדוש שיחו לפני קונו שיזכה להינצל מחבלי משיח הקשים, זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים נאמרה על ידי רבינו הקדוש בדמעות שליש, בזמן שראה החיים והמוות על פניו, אחר חג הסוכות ושמיני עצרת שנחגגה כשהשמחה והעצב מעורבבים יחד, בהגיע חודש חשוון ת"ש, וישם לדרך פעמיו לעבר עיר הבירה בודא-פעסט למצוא משם דרך פליטה, בהגיע לבודא-פעסט נודע לו על ארגון בשם תפארת בחורים שהיה שייך לקהילות החרדים, ששכרו ספינה להפליג עימה אל עבר נמל סולינה שברומניה, ומשם יצטרפו לספינה שייקח אותם לארץ הקודש, רבינו הקדוש הצטרף לחבורה הזאת להפליג איתם יחד, אך כמעט לולי ה' היה בעזרתו הפסיד את המסע הזאת, אחר שאחיו הרה"צ מנחם מאניש מבי"ב נאסר שם בבודא-פעסט וחשדהו אותו בריגול וכדו', ורבינו הקדוש עשה כל השתדלותו למען שחרור אחיו, והנה הגיע עת מועד הפלגת הספינה ואחיו היה עדיין בבית המעצר בבודא-פעסט, אע"פ שידע רבינו הקדוש שהצלת חייו תלויים לו מנגד, קרא ואמר רבינו הקדוש מתוך האהבת ישראל שבער בליבו הטהור, שמוכן הוא להפסיד את הספינה העיקר שאחיו לא יישאר לבדו בלי מכר וגואל שיעזור לו, אחרי השתדלות וערבות מצידו של רבינו הקדוש שאחיו הרה"צ מנחם מאניש מבי"ב יעזוב את גבולות המדינה לאלתר עוד באותו היום, עלה ביד רבינו הקדוש לשחרר את אחיו, וברגע האחרון ממש עוד הספיקו לעלות על הספינה שיצא מעיר בודא-פעסט אל עבר נמל סולינה שברומניה.

סאקאריה

בנמל סולינה שברומניה עגנה לה ספינה בשם 'סאקאריה' שדרכה הייתה מיועדת להפלגתה לארץ הקודש, הספינה אורגנה על ידי רוויזיוניסטים להעפיל בלי אישור מהבריטים האנגלים ששלטו אז בארץ הקודש, כל אחד שרצה להצטרף להפלגה היה לו לשלם כשלוש מאות דולר לכל אחד ואחד, באמת הספינה עגנה מרחק רב מנמל סולינה אחר שלא היה להם לשלם מס לאנשי הנמל, וכדי להגיע אליו היו נוסעים בספינות קטנות עד לאמצע הים במקום שעמדה הספינה הגדולה סאקאריה.

התנאים בספינה היו בכי רע ממש, הספינה

שהייתה מיועדת להובלת פחם ובכלל לא להובלת אנשים, נדחקו בו למעלה מאלפיים וארבע מאות איש, בקרשים ועצים בנו בפנים הספינה דרגשים לשינה של ארבע וחמשה קומות זו למעלה מזו, צרים וקצרים מאוד ממש כפי מידת אורך ורוחב של אדם, קור אימים שררה בספינה, הרבה משפחות יהודים מחבל רומניה דאגו להביא לנוסעי הספינה שמיכות וכרים להצילם מצינים ופחים, מגיפות ומחלות ים היו מנת חלקם של רבים מנוסעי הספינה, הרבה נוסעים מתו שם על אם הדרך וזרקו אותם הימה, האוכל והשתייה בספינה היו מעופשים וישנים פרוסת צנימים דקים נתנו למשך כל היום, בחסדי ה' ובנס בתוך נס שרדו נוסעי המסע הקשה הזה.

מלאך המושיע

בין אלו אשר הצליחו לעלות על הספינה סאקאריה הנ"ל היה רבינו הקדוש, באמת אמרו שכל נס ההצלה שהיה לכל אורך המסע הקשה הזה שהיה מלווה בניסים ונפלאות לכל אורך הדרך, בין מהנאצים שהיה זה למורת רוחן, ובין מהאנגלים שעלו בלי רישיונם, ובין מהמזג אויר הקר ורוחות הסוערות שהיו שם, הכול היה בזכות שרבינו הקדוש המלאך המושיע הצטרף לנסיעה הקשה הזה, זכות הצדיק הוא אשר הגינה על כל יושבי הספינה, כל נוסעי הספינה בידען שחבל הצלתן תלויה בצדיק הקדוש השוכן בקרבם, כיבדו את רבינו הקדוש בכל אורך הדרך ועל פיו יישק כל הדברים הרוחניים שבספינה, מניני התפילה ושיעורי התורה הכול התנהלו תחת עינו הפקוחה של רבינו הקדוש, אשר כמלאך הניצב על אם הדרך הפיח רוח חיים ותיקווה על כל נוסעי הספינה, אפילו החילונים שבספינה ידעו שזכות רבינו הקדוש הוא המגנה עליהם מכל החיות רעות וליסטים האורבים על הדרך, ובאו לבקש את ברכתו ועצתו על כל צעד ושעל.

רבינו הקדוש קידש שם שמים בכל מסע הקדוש, והתנהג על אם הדרך כמו שנמצא בביתו, לא זו נימה כל שהוא משום הלכה ודין, מנהג וקבלה מאבותיו הקדושים, דווקא בחר לישון על הדרגש הנמוך ביותר על הרצפה ממש, כדי שיוכל להכין על יד מיטתו מים לנטילת ידיים בכל לילה ולילה, כדי שמיד שיעור משנתו יהיה לו מוכן מים לנטילת ידיים, כמבואר בספר הקדוש 'שלחן הטהור' לרבינו הגאון הקדוש איש האלוקים קודש הקדשים רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** זע"א בעל ה'היכל הברכה', גודל הסכנה במי שניעור משנתו ועומד על רגליו בלי נטילת ידיים, ועוד כהנה וכהנה הנהגות שהפליאו את לב כל רואיו. זכור אזכרנו בעת שרבינו הקדוש סיפר בערגה בכל שנה בימי

חנוכה את גודל מסירות נפשו להדליק נרות חנוכה על הספינה, כמה נתגעגע לאותן אורות של חנוכה שנתגלו לו בימי צר ומצוק בהיותו על הספינה, כמה חידושי תורה ופולפולי דאורייתא נתחדשו לו בעת שדלקו נרות החנוכה והאירו לבבות נוסעי הספינה.

יורדי הים באניות

בחודש כסליו ת"ש עלו רוב נוסעי הספינה עליו, ובכל לילה ולילה הצטרפו עוד ועוד אנשים, עד שהספינה נתמלאה יותר מיום ליום, רב החובל עיכב את מסע הספינה למעלה מחודשיים עד שיתנו לו ערבות על הספינה בבנקים הבינלאומיים, שחשש שייקחו לו האנגלים את הספינה בהגיעו לארץ הקודש, כעבור חודשיים כשכל נוסעי הספינה עומדים בליבה של ים, ואינם יודעים מה ילד יום, נתפשר רב החובל אחרי משא ומתן וערבות מצד כל הגורמים ויצא הספינה לעבר ארץ הקודש. ביום חמישי כ"ב שבט ת"ש התחיל הספינה לנוע, יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג, יחוגו וינועו כשיכור ממזג האוויר הקר הסוער, ומרוב כבדו שהיה שם הרבה אנשים יותר מכדי יכולת משקלו. הספינה נסעה לאיטה רק ליד גבולות המדינות, וזוהרה שלא לצאת לעומק הים היכן שפטרלו ספינות מלחמה הנאצים שהטביעו כל ספינה שיצאה מארצות אירופה בלי רשותם, וכמעט פסע היה בינם לבין המוות מאימת ספינות הנאצים, ובחסידי שמים ובזכות הצדיק השוכן בקרבם, נסתמה עיניהם של הרשעים הנאצים ולא הבחינו בחן, המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה, והמשיכו לדרכם עד שהגיעו לעבר טורקיה.

תורכיה

אחרי שני שלושה ימי הפלגה עגנה הספינה אל נמל זונגולדק שבתורכיה, ומילאו את הספינה עם פחם ודלק להמשך הנסיעה, וביום שלישי כ"ז שבט ת"ש עגנה הספינה בחופי עיר הבירה איסטנבול שבתורכיה, נוסעי הספינה לא הורשו לרדת מספינה על יבשת תורכיה, אך נציגי הקהילות יחד עם רבני איסטנבול ששמעו שעל חוף ימה עומד ספינה מלאה עם יהודים אחינו בני ישראל, וכל ישראל ערבים זה לזה, דאגו להביא על הספינה אוכל מגדנות, תאנים, תפוחים, ביצים, כרוב, לימונים, י"ש, ודגים, חוץ מהני"ל כל אחד ואחד קיבל בנפרד כעשרה תפוזים, וכיכר לחם אחת, והשיבו את נפשם אחר שלא נכנס לפיהם אוכל ערב זה כמה חדשים, רבינו הקדוש היה מספר בערגה וכן סיפרו נוסעי הספינה איך שהיהודים החרדים אל דבר ה' ישבו יחד ונטלו ידיהן לעריכת השולחן הטהור אשר לפני ה' שערך רבינו

הקדוש, בהזכירו שעבר עלינו לפני כמה ימים יום חמשה עשר בשבט ראש השנה לאילנות בצער ובמצוק, ולא היה בידינו פירות ומגדנות לקיים מנהג ישראל תורה לאכול מפירות האילן, ועכשיו סיפק ה' בידינו ביד רחבה ומלאה וגם ראינו גודל דברי חז"ל כל ישראל ערבים זה לזה, אהבת ישראל ששוכן בלב כל יהודי אפילו שאינו מכירו ואינו מעירו ומארצו, ודרש בפולפולי דאורייתא לכבוד חמשה עשר בשבט, ובתוך הדברים סיפר המעשה המובא באריכות בספרי רבותינו הקדושים על מרן אור שבעת הימים **הבעש"ט** זע"א בעת שהיה דרכו לארץ הקודש והיה על חג הפסח כאן בעיר הזאת איסטנבול וערך את סדר ליל פסח, והמשיך רבינו הקדוש שזכות רבינו אור שבעת הימים הבעש"ט זע"א שהקריין כבר מאורו וקדושתו על המקום הזה יגן עלינו שזוכה להגיע לחיים ולשלום לארץ הקודש בלי שום מכשול.

ארץ הקודש

למחרת עזבה הספינה את נמל איסטנבול אל עבר חופי ארץ הקודש, כשאך יצאה הספינה מגבולות מימי טורקיה הגיע לפנייהם ספינות מלחמה של צבא האנגלים ובקול תרועת מלחמה ביקשו מרב החובל שיעצור את הספינה ולא ימשיך בנסיעתו, ספינות המלחמה התקרבה אל עבר הספינה סאקאריה, פחד וחלחלה אחזו בנוסעי הספינה ויזעקו אל ה' בצר להם, השמועה פשטה שהם הולכים להחזיר אותן חזרה מהיכן שבאו, נוסעי הספינה שכבר ידעו ושמעו על הרציחות והגזירות הנוראות שנתרחשו באותו עת במדינות אירופה הכבושה, על אתר החליטו לקרוע לאלתר את הדרכון-הפספורט ולזרוק למעמקי מצולות ים, ולא לגלות לצבא האנגלים מהיכן הם הפליגו, והיכן הוא מקום לידת כל אחד ואחד כדי שלא יהיה להן לאן להחזירם. כשהתחילו צבא האנגלים להפגיז על הספינה, אז הרים להן רב החובל הדגל הלבן לאות כניעה, ונתן להן להשתלט על הספינה, רב החובל והנוסעים העמידו עצמן פני תם ולא גילו דבר מהיכן באו, ברירה לא היה לאנגלים והוצרכו לקחתם לארץ הקודש, חייל אחד מצבא האנגלים החליף את רב החובל, והסיע את הספינה לעבר נמל חיפה שבארץ הקודש. ביום רביעי ה' אדר א' ת"ש הוא היום הגדול שבו נראה מרחוק עפר ארץ הקודש, אין לשער ואין לתאר גודל השמחה והתשוקה על פני רבינו הקדוש בראותו הארץ שכל עין בני ישראל מחכים עליו, שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, פלגי מים ירדו על עיני רבינו בכל עת שהיה מספר בערגה על אותו היום המיוחד יום אשר ראה לראשונה את עפר ארץ

אך ידוע מאמר חז"ל ארץ ישראל נקנית בייסורין כאשר מתחילה לא הורשו לרדת מהספינה אחר שלא היה להם הסטרפסטקים אישורי עליה מאנגלים, ורק לוקנים וחולים נשים וילדים נתנו לרדת, כאלף גברים נשארו על הספינה וביניהם רבינו הקדוש בלי שהורשו לרדת, ועל פי השמועה עמדו לקחתם למוארצייס אי רחוקה משם, החילונים שהיו על הספינה החליטו להתנגד בכוח על ההחלטה, אך החרדים אל דבר ה' ובראשם רבינו הקדוש דיברו אל ליבם ושכנעו אותם שלא להשתמש בכוח, אלא בהשתדלויות ובתחנונים נצליח להכניע את ליבם האבן, וכמו שאמר להן רבינו הקדוש כן היה, האנגלים נכנעו ונתנו להן לרדת, ובאותו ליל חמישי דרך רגלי רבינו הקדוש לראשונה על אדמת ארץ הקודש, רבינו הקדוש התכופף בכריעה ובהשתחויה בנשקו את עפר הארץ, שמחת עולם עלתה על ראשו, על שזכה סוף סוף לאחר תלאות ויגיעות גדולות להגיע לארץ הקודש, ולעלות ולראות להשתחוות לפני ה' אלקי ישראל.

מחנה עתלית

בזמן ששלטו האנגלים על ארץ הקודש היה להן סך קצוב של אנשים שהורשו ליכנס בכל שנה ושנה לארץ הקודש, וכל מי שרצה לדרוך כף רגלו בארץ הקודש היה צריך לבקש מאנגלים שישלחו לו רישיון עליה שנקרא בשם סטרפסטקים, וכמובן וכידוע גודל הקושי עד שמילאו הבקשה לשלות הרישיון, וכיון שנוסעי הספינה לא היה להם הרישיון הזה, לכן מפני החוק היו צריכים כל נוסעי הספינה להיות במחנה מעבר עד שיתנו לכל אחד רישיון לשהות בארץ הקודש, ויהיו מאלו שבתוך הסך הקצוב שמוותר להם על פי חוקם להכניס לארץ הקודש, נוסעי הספינה הועברו אל מחנה בעיר עתלית על יד חיפה, בתוך המחנה היה להן כל הצטרכותן מיטות לשינה ומים לרחיצה ושתיה אוכל לשובע נפשם מה שלא היה להן בשלושת החדשים שהיו על הספינה, ביום חמישי ט' באלול ת"ש אחר ששהו במחנה למעלה מחצי שנה שוחררו יושבי המחנה לחופשי.

משא העם

מובן מאליו שרבינו הקדוש אשר משא העם היה על כתפיו, בהגיעו אל המחנה היה הוא השליט על כל הרוחנית שבמחנה, כשמתחילה דרש בתוקף מאנגלים שיביאו להן כלים חדשים, על כי אין ברצונם להשתמש בכלים הישנים שלהם שהיו בהו חשש טריפות, והכשיר את מטבח המחנה כדת וכדין, למען לא יגעלו במאכלות אסורות, אחד מצרפי המחנה נהפך לבית

המדרש תחת ניהולו ופיקוחו של רבינו הקדוש, מנייני התפילה ושיעורי התורה, עריכת השולחן הטהור בלילי שבתות ובעת רעוא דרעוין היה המעמד הנשגב ליושבי המחנה להתחמם בצילו של האילן הגדול, ולהתרפק על בית אבותם שעזבו על אדמת נכר, מחברת שלימה נשארה מדברי תורתו ממה שדרש שם ועלה אותם על הכתב.

בהגיע חג המצות וליבו של רבינו הקדוש דאב על שלא יוכל לקיים את חג המצות עם כל ההידורים כבביתו ממש, ובפרט כזית מצה עבודת יד לא היה תחת ידו אלא מצות מכונה ששלחו הרבנות הראשית, אך חמלת ה' הייתה עליו, בירושלים עיר הקודש גרה זקנתה של רבינו הקדוש, ה"ה הרבנית מרת אסתר פלאם ע"ה, בתו של הגאון האדיר רבי **שמואל אהרן ראבין** זצ"ל אב"ד קראטשין, ואשת הגאון רבי **יצחק פלאם** זצ"ל מרבני לעמבערג ובא"ב לבל **הדברות שלמה מלוצק**, היא היתה זקנתו של רבינו הקדוש בהיותה אם הרבנית מרת חיה ע"ה אם רבינו הקדוש, כששמעה שנכדה נמצא במחנה בעתלית, ובזכרה מימים קדמונים את דקדוקיו הרבים על כל הלכה ודין ומנהג ובפרט בענייני חג המצות, שלחה לו כל מאכלי החג, מצות מצווה עבודת יד לכזית מצה ולשאר ימי החג ועוד כמה וכמה מאכלים ומלבושים לכבוד החג.

מיצבת קדשו של רבינו

בשערין ירושלים

ידו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, כשביום החמישי ט' אלול ת"ש, שוחררו יושבי המחנה ובראשם רבינו הקדוש, כשדרכם מובילים אל עיר הקודש והמקדש ירושלים, בירושלים עיר הקודש חיכו רבים מאנשי חסידי קאמרנא

לבואו של רבינו, עדת חסידי קאמרנא לבשה חג באותו היום שבו הופיע רבינו הקדוש בפלטרין של מלך עיר הקודש, אכסניית רבינו הקדוש היה בבית זקנתו הנ"ל על רחוב שטראוס, התפילות ועריכת השולחנות היה בבית המדרש חסידים בבתי וורשא, זיו תואר ופניו מאירות של רבינו הקדוש והדרת כבודו האירה על כל יושבי ירושלים, דלתו הקדושה לא נסגרה מאותו היום ועד יום מותו, לכל דורש ומבקש תורת רבותינו הקדושים זיע"א. סיפר הרה"צ רבי **יהודה אריה דייטש** זצ"ל ר"י אנשי מעמד חותנו של **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**, בראותו בפעם הראשונה את רבינו הקדוש מהלך על אם הדרך במבואות ירושלים, נתפעל מרוב קדושתו והדרת כבודו וזיו פניו של רבינו הקדוש, אעי"פ שהיה נראה רך בשנים אבל ראו על פניו האצילות שהוא אב בחכמה, ובהגיע חודש תשרי שלח במתנה אתרוג מהודר לכבוד חג הסוכות לרבינו הקדוש, רבינו הקדוש הכיר לו טובה ע"ז כל ימיו ולבסוף גם השתדך עמו.

על כס אבותיו

רבה של בית המדרש חסידים בבתי וורשא היה רבינו הראב"ד הגאון הצדיק רבי **ישראל יצחק הלוי רייזעמאן** זצ"ל, בראותו את עבודת קדשו ומידותיו הנעלות של רבינו הקדוש, איך שכל תהלוכותיו הוא בלתי לה' לבדו, הציע לו את בתו יחידתו הרבנית מרת גאלדא לאה ע"ה לו לאישה, בחודש תשרי תש"א נשתדך רבינו הקדוש עם בת הראב"ד דעיה"ק, ובמוצאי חג שמיני עצרת שמחת תורה נערכה החופה וקידושין, שמחת החתונה נחגגה ברוב פאר והדר בבית המדרש של אבי הכלה בבתי וורשא חסידים, בהשתתפות זקני רבני ירושלים והמון חוגג, לראות ולשמוח בשמחתו של האי צדיק ממשיך שלשלת הקודש בעיר הקודש.

מיד אחר נישואיו התחיל רבינו לקומם ולרומם עדת חסידי קאמרנא בארץ הקודש, בהקימו כולל אברכים על שמם ולזכרם של רבותינו הקדושים, כן הדפיס מחדש ספרי רבותינו הקדושים ספר 'נתיב מצותיך' ועוד עם הגהותיו של חותנו, כאשר ארי עלה מבבל ש"ב הרה"ק רבי **אהרן מבעלזא** זצ"ל נתקרב רבינו הקדוש אליו, והרה"ק מבעלזא חיבבו מאוד בהיותו נוי"נ לזקינו השר שלום מבעלזא זיע"א, וגזר עליו בגזירת צדיק, שיקבל על עצמו לנהוג כל עניני שררה כענין לקיחת קוויטלעך וכדו', בהפטירו אליו אעי"פ שאביך רבי חיים יעקב חי בארה"ב וממשיך את שלשלת אבותיו, אבל המרחק רב וכאן בארץ הקודש צריך גם כן שיהיה לעדת חסידי קאמרנא רועה שינהלם על שבילי האבות הקדושים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

סוכות – שמחת תורה

למה ישתכרו כל כך בין התפלות אם כאב להו לבייהו ליטעום מידי:

(שוה"ט סימן קכט ס"א)

בשמחת אין מדקדקין בסיימים

אסור לסיים ולהתחיל אף במקומות שמפורסמים, וכן אף שיש פסקא באמצע פסוק צריך שייסיים שלשה פסוקים קודם ושלשה שלאחריו ושיהיו שלמים, אבל בפרשה שיש בה שני פסוקים בלבד אין בה חשש כפסק מרן הרמ"א, וכך פשט המנהג עפ"י אדונינו השל"ה שתיקן בסדורים בואתה תצוה וילך וכדומה שלא לסיים פחות מג' פסוקים מן הפרשה ודלא כמ"א^א:

ובשמחת תורה נוהגין שלא לדקדק בזה כלל כלל דהיינו במקום שקורין ברכות בשמחת תורה^ב:

(שוה"ט סימן קלח ס"ד וז"ז שם)

כלל, ואין לערער על זה במקום דנהגו כי בשני ענינים רבו המתירין^ב:

(שוה"ט סימן קמד ס"א)

ישיבה בשעת הקפות

אם הס"ת מונחת על השלחן או שהאוחזו יושב ואוחז בה מותרין כל הקהל לישיב^ב, אבל כשהאוחז עומד עם הס"ת אסור לקהל לישיב^ב, ובשמחת תורה בעת הקפות נהגו לישיב ואין נכון כל כך^ב, ויש לזהר שיקח ס"ת ויאחז בה אזי מותר לו לישיב עם שאר ס"ת:

(שוה"ט סימן קמח ס"ב)

נשיאת כפים בשמחת

נתבאר^א מנהג שלנו שאין נושאים כפים אלא במוסף של יו"ט אפילו שחל בשבת, ובשחרית אין נושאים כפים כלל. והמנהג שנהגו לשאת כפים בשמחת תורה בשחרית ולא במוסף אינו נכון כלל, כי

בין יוה"כ לסוכות

בכל ערבי יו"ט ובין יוה"כ לסוכות אין שם תחנון ולא למנצח עקידה אא"א:

(שוה"ט סימן קלא סכ"ו)

טעות במפטיר

ש"צ שטעה בשבת ביום א' דחזה"מ סוכות ולא קרא אלא ביום שני למפטיר וכבר בירך ברכה אחרונה, אין צריך לקרות ביום השלישי, דהכל מענינא דיומא ואינו אלא תקנת גאונים לקרוא למפטיר מענין היום, והמפטיר אין צריך קריאה כלל מעיקר הדין, מהר"ם לובלין עי"ש^א:

(שוה"ט סימן קלז ס"ד)

חתן תורה וחתן בראשית לאיש אחד

אדם אחד אסור לקרות בשני ספרי תורה ב' פעמים. ובשמחת תורה יש נוהגין להקל ולקרוא חתן תורה וחתן בראשית לאיש אחד והכל יודעין ואין בזה גסם

מסגרת השלחן

1. כ"כ בערוך השולחן י"ד סימן רפב ס"ה ע"ש.

2. לעיל סימן קכח סעיף כו.

3. עיין במג"א סק"ב.

4. סוף סק"ב וז"ל: ועפ"י יש ליישב מה שנמצא בסידורים ישנים לסיים עם הכהן בסדר ואתה תצוה פ' א' אחר הפרשה דליכא למיגזר כלום דהכל יודעין שהכהן מתחיל מראש הסדר ועכשיו חדשים מקרוב באו ושינו הפרשה ממקומו ולא דקדקו יפה וגם בפ' וילך מסיימים באזניהם אע"פ שהוא ב"פ סמוך לפ' דהכל יודעים שאין קוראים אחר השלישי כלום בחול דלא כסדורים חדשים שהוסיפו ב' פסוקים.

5. כמובא ברמ"א סימן תרטט, ובלילה קורים בספר תורה הנדרים שבתורה, וכל מקום לפי מנהגו.

א. המג"א סק"ו כתב וז"ל: כתב ר"מ לובלין סי' פ"ה הש"ץ קרא בשבת דיום א' ח"ה של סוכות וקרא למפטיר ביום השני וגלל הס"ת ולא קרא ביום השלישי וכבר בירך לאחריה והוריתי לחזור ולפתוח הס"ת ויקרא הש"ץ בקול רם וביום השלישי עד גמירא בלא ברכה לפניו ולאחריה כיון דביום השלישי אינו אלא משום ספקא לא מברכינן כדאשכחן בסוכה בש"ע דברכי לא מברכים. הרי כתב המהר"ם מלובלין להיפך, ואולי צריך לגרוס 'ודלא' כמהר"ם לובלין.

ב. כ"כ בא"ר סוסק"ד וסי' תרטט סק"א, ובמשנ"ב סוסק"ז וסי' תרטט סק"ב.

ג. כ"כ המג"א סימן קמו סק"ו.

ד. כ"כ המשנ"ב שם סק"ז.

ה. ודלא כהפ"ג סימן קמא משב"ז סק"ג שכתב דאם הוא עומד עמה נכון בעת שמזכיר החזן נשמות ג"כ אינו מחוייב אז לקום לפניו, מובא בשעה"צ סימן קמו סק"ח ע"ש.

מנהגים

לחג הסוכות ושמחת תורה

ג. בליל א' דסוכות, אחרי התפלה, נכנסו רבותינו לסוכה וזאת קהל רב ושרים שם 'אדיר הוא', 'אתה הוא אלקינו בשמים ובארץ'.

ד. נהגו לברך בקידוש של ב' הלילות בחג הסוכות תחלה 'לישב בסוכה' ואחר כך ברכת 'שהחיינו'.

ט. כמובא בס' (תוס' ה"ב) דיעות בזה. דעת הרא"ש דכליל ב' יבדך ברכת סוכה לבסוף, וכן פסק בש"ע וברמ"א שם. ודעת אבי העזרי ש"ך כליל ב' יאמר זמן בלילה הראשון. ודעת האב"י העזרי הכריעו הרש"ל והב"ח והט"ו, וכ"כ בש"ת נודע ציהורה וצמעה רב. וע"ע בנמוקי אור"ח שם שכן הוא מנהג האדוקים מהלמליי הבעש"ט זי"ע וגם כליל ב' יבדך סוכה ואח"כ זמן עי"ש מה שהאריך בזה. ועיין במשנה ברורה ובש"ע^א מה שהאריך להביא את הפוסקים דס"ל כאבי העזרי ע"ש. וע"ע במשמרת שלום סי' מג אות ב'.

ה. בסעודת יו"ט טבלו פרוסת המוציא במלח ודבש.

ו. כשנכנסו לסוכה גם מבלי לאכול ולשתות ברכו 'לישב בסוכה', אבל כשנכנסו על דעת לאכול לא ברכו 'לישב בסוכה רק בזמן האכילה'.

ז. כתב בש"ע (סי' תרלט ס"ח) וז"ל: נהגו שאין מצרכים על הסוכה אלא בשעת אכילה, עכ"ל. אמנם בספר תניא רבתי פ"ד הביא תשובת רב האי גאון לברך על הכניסה בסוכה אף בלא אכילה, וכן שיטת הר"י הרא"ש מובא בטור (סי' תרלט), ובחי' אדם (כלל קמז סי"ג) כתב וז"ל: מדינא דגמרא לדעת פוסקים ראשונים כשצריך בסוכה ויאלץ לעשות לרכיו וכיוצא בו לא לחזור חיכך, בענין שהיתה יליאה גמורה, וא"כ הרי הסיח דעתו מן המזוה וכשיחזור אח"כ לברך ברכת, ואפי"ן ק' פעמים ביום, ואימת שנסכס אעפ"י שאינו אוכל שם מצדק שהרי גם הישיבה והעמידה שם היא מזוה דהוי כענין תדורו. וכן נהג הגר"א. ודוקא שילא יליאה גמורה, אבל אם יאלץ להביא דבר לסוכה א"ל לברך שהרי לא הסיח דעתו, וכו' ע"ש עוד בסעיף טו. וע"ע בס' ארחות חיים מספינקא סי' תרל"ט בסופו מש"כ בזה.

א. מותר לישיב בסוכה אף שגשמים יורדין ואין בזה הידויט.

ב. רבינו מהר"א מקאמרינא זי"ע כתב צפ"י 'עני עזר' (סוכה פ"ב מ"ח) על דברי המשנה שם ירדו גשמים, מלמתי מותר לפנות, משתסרה המקפה, משלו משל, למה הדבר דומה, לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו. וז"ל: ושפך לו, רבו לעבד ולא עבד לרבו חליבה, ונפקא מינה דמותר לישיב אף שגשמים יורדין ואין בזה הידויט, אלא אכרעא אם הוא מרוב שמחה מזוה אינו מניגש בגשמים מחוייב לישיב בזה, דגם בבית אם היה לו שמחה בביתו לא היה הולך למקום אחר, ולכן כיון שג"מ בלילה הביאו הרי"ף והרא"ש הבעיזא זה מי שפך למי, וכן נהגו האדוקים והחסידים אשרי להם ואשרי חלקם, עכ"ל. וע"ע במטה אפרים (סי' תרכה סעיף ט"ז) באלף למטה (ס"ק ק"ו) ובקלה האטה שם. וע"ע בש"ת מנחה אלעזר (ה"ד סי' ל"א) מש"כ טעם לשבח למנהג אבותינו ורבותינו הק' תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע שלא נכנסו לתוך הבית גם בירדו גשמים עי"ש, וע"ע בספר אור חיים (סי' לח ק"א) ובנמוקי אור"ח (סי' תרלט סק"ז).

ג. ולענין ברכה: עיין בספר בית מועד שהביא דקפיר מצרכין על הסוכה אף שזרד גשם כיון שגילה דעתו שאינו מנטער, ובספר ארחות חיים מביא מהרבה פוסקים שהתירו לברך לכתחילה ע"ש.

ד. כשיורדים הרבה גשמים סוגרים בהכרח את הגג שמעליה [הנקרא שלא"ק] ולא נכנסים לבית.

ה. כתב במחצית השקל (סי' תרמ סק"ט) וז"ל: כשהגשמים יורדים וסוגרים ללחות הגג שקורים שלא"ק, מ"מ עדיף טפי לישן או לאכול תוך הסוכה, אע"ג דהלכות סגורים, מלישן או לאכול חוץ לסוכה, דתחת הלחות למה פוסקים יולאים מן הדין עכ"ל, ע"ש פרטי ליניס איד יעשה. ובס' נמוקי אור"ח (סי' תרלט סק"ג) ללחך שכתב מנהג אבותינו ורבותינו הקדושים כשיורדו גשמים בלילה גשם שטוף בלי הגף היו סוגרים בהכרח הסוכה הגג העשוי לפתוח ולנעול, אבל לא נכנסו לישן בתוך הבית, דשאלמא אם הגג שלמעלה הוא של נכרים א"כ י"ל דהוי עכ"פ סוכה מלאוורייתא, כיון דכיומי הגג של ע"ז הוי הפסול רק מדרכנו, משא"כ בגגות של ברזל, עי"ש מה שהאריך בזה. וע"ע בספר עונג יו"ט (סי' מט), ובפסקי תשובות שהאריך בזה ע"ש.

ז. בכל יום מימי החג מברכים על ד' המינים בסוכה לפני תפילת שחרית, מלבד ביום הושענא-רבה ששינו ומברכים לפני אמירת הלל, לאחר שנכנסים במיוחד מביהמ"ד לסוכה.

איתא בש"ע (סי' תרמ"א ס"א) ו"ל: שחיתת אחר חזרת התפלה נוטלין הולבב ומצרכין על נטילת לולב ושהחיינו וגומרים ההלל וכן כל שמות ימי החג עכ"ל. ובסדר היום כתב ו"ל: והגו האבדו ליתול לולב אחר חזרת ש"ז תפלת שחיתת קודם שיצרכו לגמור את ההלל, וטעם למנהג משום שעונת ק"ף היא קודם הגז החמה כדי שיגמור אותה וזכרת אמת וליזכר ובשעה שיתחיל להתפלל תנן החמה לקיים ייראוך עם שמש זמן נטילת לולב הוא מהגז החמה ואיך וכו' עכ"ל. ובפע"ח (שער הולבב פ"ג) כתב ו"ל: ענין נטילת לולב, טוב לבדך תחלה קודם התפלה, בהיותך צדיק בסוכה עלמה, ואח"כ שאר הגענועים והקפה, יהיה צדיק הכנסת. ויותר טוב לבדך אחר העמידה קודם הלל בהיותך בסוכה, אך מפני הרואים תעשה כנ"ל, עכ"ל. וענין מש"כ בזה צדיק קודם היולבס עם למהר"ם מזידיטשוב ע"ש.

ח. לקחו ט' בדי הדסים.

בארחות חיים מספינקא (סי' תרנ"ג) הביא משו"ת אבני דקק (או"ח סי' פה) דעפ"י הלכה מותר ליקח ג' הדסים בכל א' ג' בדים שהם ט' בדים, ואין בזה משום כל חוסין, והביא שם להמח"ל מזידיטשוב ז"ע ותלמידיו לקחו ט' בדי הדסים, וכן כתב בסידור קול יעקב ע"ש.

ט. בנענועים מוגיעים עם הלולב עד החזה בכל נענוע.

כ"כ בפע"ח (שער הולבב פ"ב) ו"ל: אמנם סוד הורדת הארה זו אל הגוקבא, היא כי כאשר תנענע ותוליד ותביא הולבב כנודע, תכין להמשך את סוף הולבב והדס ועריבה ואחריו, במקום החזה שך, לכן כשתנענע ותוליד את הולבב כנגד המזרח, תכין בעת הבאתו שתגיעו ותביארו עד החזה שך. וכן כשתולידו לשאר הרוחות, או נגד מעלה ומטה, שתמיד בעת הבאות, תגיע ותביא עד החזה שך, כי שם הוא מתחלת פלגוף רחל כנודע. וכ"כ בשם הכוונות (וענין סוכות לדוש ה'), מובא במג"א (סי' תרנ"א ס"ק י"ט) בשם כתבים דכל הגענועים יביא סוף הולבב נגד החזה.

י. בנענועים עומדים כלפי אותו רוח שמנענעים.

כן נהגו באלנ"ו ובכופרין, וכ"כ בס' דרכי חיים ושלום אות תש"פ ע"ש, וע"ע מה שהאריך בזה בדף החיים (קס"ט ס"ק י"ז) שהביא שכן משמע ממרן האר"י ז"ל וכן נהגו חסידים בית-אל ע"ש. אמנם במג"א (סי' תרנ"א ס"ק כ"א) הביא דלעולם יעמוד בפניו למזרח, וכ"כ הבאה"ט (קס"ט ס"ק י"ז) בשם המהר"ל ע"ש.

יא. בשעת הנענוע מנעימים בקול דממה דקה ולא אמרים כלום. אחרי הנענועים לדרום ולצפון: אמרים 'הודו לה', אחרי הנענוע למזרח: 'כי טוב', אחרי הנענוע למעלה ולמטה: 'כי לעולם', אחרי הנענוע למערב: 'חסדו'. ביאנא ה': אחרי דרום וצפון – 'אנא ה', אחרי מזרח מעלה ומטה – 'הושיעה', אחרי מערב – 'נא'.

בענין סדר הגענועים: בש"ע (סי' תרנ"א ס"ו) כתב שיקוף דרך ימין בנענעו מזרח דרום מערב לפון. ובמג"א (קס"ט ס"ק כ"א) הביא מכתבים דיקוף מזרח דרום לפון מעלה מטה מערב. ובבאה"ט (ס"ב) הביא דבכתבי האר"י ז"ל כתב סדר הגענועים: דרום לפון מזרח מעלה מטה ומערב. וכו"ה בפע"ח (שער הולבב פ"ג) ו"ל: בכל הגענועים אנו עושין ל' רוחות ומעלה ומטה, והם: דרום חסד, לפון גבורה, מזרח ת"ה, מעלה נחם, מטה הוד, מערב יסוד, ע"ש. כתב המג"א (סי' תרנ"א ס"ק י"ט) דבהודו יעשה בכל חיבה נענוע אחד ובאלה בכל חיבה ב' נענועים.

יב. בכל לילות חוה"מ, אחרי תפילת מעריב, שרים בביהמ"ד את כל ט"ו מזמורי 'שיר המעלות'.

ענין שמחת בית השואבה בזמן שבת המאקש היה קיים, איתא בסוכה (דף נ"א). מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו. במג"א יו"ט הראשון של חג ירדו לעזרת נשים וכו' חסידים ואנשי מעשה היו מרקלין בפניהם בצבוקות של אור בידיהן ואומרים בפניהם דברי שירות ותשבחות והלויים כנורות ונבלים ובמלכותם ובחולדותם ובכלי שיר בלא מספר על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים, כנגד חמשה עשרה שיר המעלות שבהלים שעליהם לויים עומדים בכלי שיר ואומרים שירה. וענין בספר יסוד וקשם העבודה (שער י"א סוף פ' י"ד) מש"כ בזה. וענין אמירת ט"ו שיר המעלות הוא עפ"י הגמ' ה"ל חמש עשרה מעלות כנגד ט"ו שיר המעלות שבהלים.

יג. בכל יום בשולחנות היו שרים ג' אותיות מתמניא אפי.

בהושענא-רבה שרו את ד' האותיות האחרונות. כן שרו בליל א' דסוכות מזמור קי"א שבתהלים, בליל ב' מזמור קי"ב, ביום א' דסוכות מזמור פ"ט, וביום ב' מזמור ל"ג. בחוה"מ היה הסדר של מזמורי התהלים ששרו בשולחנות כדלהלן: א' דחוה"מ – ע"ז, ק"ב, קב"א, קב"ב; ב' דחוה"מ – ע"ז, קב"ג, קב"ד, קב"ה; ג' דחוה"מ – ל"ז, קב"ז, קב"ח, קב"ט; ד' דחוה"מ – פ"א, קב"ט, ק"ל, קל"א, י"א, קי"ג; ליל הושי"ר – ק"ב, ס"א, קל"ב, קל"ג, קל"ד; יום הושי"ר – מזמור ט"ז.

יד. בליל הושענא רבה אוגדים את הושיענות, ואחר כך אומרים תיקון ליל הושענא רבה, ורבינו עורך את השלחן, פרוסת המוציא טובל במלח ובדבש.

טז. בשחרית עובר הרבי לפני התיבה מאדון עולם עד גמירא, ואומרים 'פרשת העקידה', למנצח השמים מספרים, ומדלגים על 'מזמור שירו לה' שיר חדש' ועל מזמורי 'שיר המעלות'.

פרשת העקידה אומרים כמו בראש השנה ויו"כ"פ. ולענין אמירת המזמורים כ"כ בש"ע (סי' תרס"ד ס"א) ו"ל: ביום שביעי, שהוא הושענא רבא, נוהגים להרבות במזמורים כמו בזו"ט.

טז. הלל הגדול ושירת הים אומרים פסוק בפסוק.

יז. אחר ברוך שאמר אומרים 'מזמור לתודה', ולא אמרים 'מזמור שיר ליום השבת', אומרים 'שיר המעלות מעמקים', ולא אומרים 'נשמת'.

א. ככתוב במ"א (סי' תרס"ד ס"א). ב. כ"כ בשלחן הטוהר (סי' נ"א ס"ט). ג. ככתוב במ"א (קס), ולכלב שם כתב הטעם שלא לומר נשמת ברו"כ ו"ל: שאין הגשמה מתאמת בשמחת יום זה כמו בשאר י"ט גמור עכ"ל.

יח. מתירים האגד של הלולב לפני הלל.

כתב הטור (רי"ט סי' תרס"ד) ו"ל: ויש נוהגים להחיר בו אגודו של לולב, סמך לדבר דכתיב כפת חסר ו', פ' י' ימים יהיה כפות ולא יותר עכ"ל. ובב"ח שם כתב ו"ל: פי' כפת חסר וי"ו כתיב משום דו' ימים קשור ודומה לכף אחת בזיוס השביעי מתכין אותו. וכן כתב המרדכי בשם רבינו אבן עזרי, והטעם, משום דהגענוע הוא לעגור הטללים רעים ורוחות רעות וכסופת אגודו מנענע בו יותר וכיון שעכשיו הוא גמר החתימה למים מתירים אגודו כדי לנענע בו היטב עכ"ל.

יט. בהושענא-רבה כנטות היום לערוב באים הקהל אל סוכת הרבי, והתפללו מנחה ושרו 'אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב', זאתה הוא אלהינו בשמים ובארץ. לאחר אמירת יהי רצון שלפני יציאתו מהסוכה מניח ידו על הקיר של הסוכה ונשקו, והולכים בריקודים ושירה לביהמ"ד.

כתב בס' כף החיים (סי' תעה סק"ט) בשם הש"ל"ה ו"ל: וראיתי מבני עליה המחבצים מצוות היו מנשקין המצות והמגור וכל המצות בעת מלכותו, וכן הסוכה בכניסתה וביציאתה וכן ד' מינים שכלולב והכל לחבב המצוה עכ"ל.

כ. בשמיני עזרת אומרים בתפלה ובקדוש את יום חג שמיני עזרת הזה.

כ"כ רבינו רבינו מהר"א מקאמרנא ז"ע בהיכל הכרעה (דברים דף קג:) ו"ל: ועיקר הנוסח בשמ"ע 'את יום השמיני חג העלגת הזה' כמנאל בזה וברמב"ן ורבינו והרמב"ם בסדר התפלה ובכל הראשונים, נוסח מקובל מן אנשי כנה"ג, וכן דעת האחרון הקדוש הלבוב וסי' תרס"ח, ואין לפגום ולשנות כלל נגד כל הראשונים והזוהר, וכן דעת מרן והש"ע סי' תרס"ח ס"א ויעיקר עכ"ל.

כא. סדר ההקפות נוהגים עפ"י סדר המקובל ממהרא"ם מקאמרנא זי"ע עפ"י מה שגילה לו הרד"ק מהר"י מלובלין זי"ע.

מוצא בספרו זכרון דברים בסופו (דף קפו), ו"ל: מה שגילה לי מורי הקדוש מהר"י מלובלין וזה לי לאמור בשמיני עזרת, ע"ש כל הסדר.

כב. לא אוכלים בשמיני עזרת בסוכה לא בלילה ולא ביום.

כ"כ רבינו מהר"א מקאמרנא זי"ע באלור החיים פ"י אמור ובפ"י ראה, ע"ש, וכן נהגו כל תלמידיו מרן הבעש"ט זי"ע.

הננו מתכבדים להזמין את כל קהל הקודש, מתפללי ולומדי בית מדרשינו לרגל יומא דחילולא דרבינו הגאון הקדוש

מרן רבינו שלום סאפרין מקאמרנא זצוק"ל

בעמח"ס מעשה שלום, נפש שלום, נשמת שלום.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יערוך את שולחנו חטהור ביום שלישי י"ג תשרי בשעה 1:30 בצהריים בהיכל בית מדרשינו

זכות רבינו הקדוש ימליץ טוב בעדינו אכ"ר

חגבאים

עליה לצינו הקדוש תתקיים בשעה 11:30 בהר המנוחות